Asunto- ja ympäristöjaosto

Viite: Lausuntopyyntö 11.10.2019 / HE 29/2019 vp Luku 35.20

Lausunto hallituksen esityksestä valtion vuoden 2020 talousarvioksi

Suomen opiskelija-asunnot SOA ry kiittää pyynnöstä lausua hallituksen esityksestä vuoden 2020 talousarvioksi.

Suomen opiskelija-asunnot SOA ry on opiskelija-asuntoyhteisöjen valtakunnallinen edunvalvonta- ja yhteistyöjärjestö. SOA:n jäseninä on 22 opiskelija-asuntoyhteisöä sekä opiskelijajärjestöt Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL) ja Suomen opiskelijakuntien liitto - SAMOK. Jäseninä olevat opiskelija-asuntoyhteisöt toimivat tärkeimmillä opiskelupaikkakunnilla ja ne omistavat yhteensä noin 45 000 vuokra-asuntoa, joista valtaosa on rakennettu valtion tuella. Opiskelija-asuntoyhteisöt ovat yleishyödyllisiä yhteisöjä, joko säätiöitä, kaupunkien omistamia yhtiöitä, ylioppilaskuntia tai yhdistyksiä. Ne eivät jaa osinkoa tai muuta etuutta perustajilleen tai omistajilleen. SOA:n jäsenyhteisöjen tavoitteena on tarjota opiskelijoiden toiveita ja tarpeita vastaavia asuntoja kohtuulliseen hintaan.

Investointiavustuksen leikkaus koko hallituskaudeksi ei ole linjassa hallitusohjelman kanssa

Hallituksen talousarvioesityksessä esitetään erityisryhmien investointiavustukselle 90 miljoonan euron myöntövaltuutta vuodelle 2020. Tämä tarkoittaa 15 miljoonan leikkausta suhteessa vuoteen 2019 ja on jopa 40 miljoonaa vähemmän, kuin keväällä 2019 päätetyssä julkisen talouden suunnitelmassa 2020-2023.

Leikkausta on perusteltu investointiavustuksen laskevalla kysynnällä. Investointiavustuksen kysyntä vaihtelee vuosittain. Edellisvuonna ja kuluvan vuoden ennakkotiedon perusteella kysyntä on alittanut selvästi käytettävissä olevan myöntövaltuuden. Muutaman vuoden matala kysyntä ei kuitenkaan ole peruste mitoittaa myöntövaltuutta pysyvästi tarvetta pienemmäksi. Valtioneuvoston

7.10.2019 päättämässä julkisen talouden suunnitelmassa erityisryhmien investointiavustuksen myöntövaltuus säilyy 90 miljoonaa vuodessa vuosina 2020-2023. Tämä on selkeästi alimitoitettu suhteessa investointiavustuksen pidempiaikaiseen tarpeeseen.

Erityisryhmien investointiavustuksen merkittävä leikkaus ei ole linjassa pääministeri Antti Rinteen hallitusohjelman kanssa. Hallitusohjelmassa on sitouduttu varmistamaan riittävä valtion tuki erityisryhmien asumiseen. Muun muassa kehitysvammaisten ja autismin kirjon nuorille ja aikuisille suunnattujen asuntojen hankintaan ja rakentamiseen varmistetaan riittävä tuki. Opiskelija-asuntorakentamista pyritään lisäämään. Näistä jälkimmäistä toteutetaan muun muassa hiljattain hyväksytyllä lakimuutoksella, joka korotti erityisryhmien investointiavustuksen alimman tukiluokan enimmäisavustuksen 15 prosenttiin. Lain perusteluissa todettiin, että korotus on mahdollista toteuttaa investointiavustuksen myöntövaltuuden puitteissa. Tämä pitää kuitenkin paikkaansa vain, mikäli investointiavustuksen kysyntä ei nouse nykyisestä poikkeuksellisen alhaisesta tasosta, tai jollei investointiavustuksen myöntövaltuutta mitoiteta vastaamaan sen normaalia kysyntää.

Erityisryhmien investointiavustuksen myöntövaltuus ja toteuma											
Milj. €	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Julkisen talouden suunnitelma 2020-2023 (7.10.2019)	90	90	90	90							
Talousarvio				90	105	105	130	120	120	120	120
Toteuma						105	118,2	109,6	119,9	120	120

Investointiavustuksen myöntövaltuutta ei ole perusteltua mitoittaa kireäksi

Vuoden 2020 talousarvioesityksen myöntövaltuus perustuu investointiavustuksen arvioituun käyttöön. Investointiavustuksen käyttö vaihtelee vuosittain kulloistenkin hankkeiden perusteella. Esimerkiksi nykyinen matala kysyntä saattaa hyvinkin kääntyä nopeasti esimerkiksi sote-ratkaisun myötä. Myös opiskelija-asuntosektorilla on valmisteilla merkittäviä hankekokonaisuuksia, joiden aikataulu riippuu kunnan kaavoitustyön etenemisestä.

SOA muistuttaa, että talousarvioon kirjattu myöntövaltuus käytetään vain, jos kriteerit täyttäviä hankkeita löytyy. Siksi valtuutta ei ole tarpeen mitoittaa kunakin vuonna vastaamaan tiukasti edellisten vuosien perusteella ennustettua kysyntää. Jos tuettavia hankkeita ei ole, ei ylimääräiseksi jääneellä myöntövaltuudella ole vaikutusta valtion talouteen. Sen sijaan ongelma syntyy, jos alimitoitetun myöntövaltuuden myötä perusteltuja hankkeita lykkääntyy tai jää toteutumatta.

Investointiavustuksen myöntövaltuuden leikkaus ei ole suhdannepoliittisesti perusteltu

Myöntövaltuuksien maltillinen leikkaus voisi olla perusteltua rajussa noususuhdanteessa. Muuten valtion tukieurot pahimmillaan valuisivat nouseviin rakennuskustannuksiin. Nyt tilanne ei kuitenkaan ole tämä. Rakentamisen lupamäärät ovat kääntyneet laskuun 2018 puolessa välissä ja lasku on jatkunut.

Rakennusalan suhdanneryhmä arvioi rakentamisen supistuvan kuluvana vuonna -2,5-0,5%.

Erityisryhmien asuntotuotantoa ja muuta ARA-tuotantoa tarvitaan paikkaamaan muun tuotannon laskua. Jos tämä tahti halutaan säilyttää, on talousarviossa huolehdittava riittävästä myöntövaltuudesta. Talousarvioesityksessä arvioidaan erityisryhmien tuotannon kasvavan nykyisestä vuonna 2020, mikä on ristiriidassa esitetyn myöntövaltuuden kanssa.

Esitys

SOA esittää, että erityisryhmien investointiavustusta nostetaan 15 miljoonalla eurolla vuodelle 2020. Julkisen talouden suunnitelma tulee päivittää niin, että erityisryhmien investointiavustuksen myöntövaltuus on vähintään 105 miljoonaa euroa vuosittain. Lisäksi SOA esittää, että investointiavustuksen pitkäaikainen tarve arvioidaan ja vuosittainen myöntövaltuus pidetään pysyvästi tällä tasolla, ei mitoiteta edellisen vuoden kysyntään perusteella.

Mikäli investointiavustuksen myöntövaltuutta ei koroteta talousarviossa, myöntövaltuuden riittävyyttä on seurattava vuoden kuluessa ja tarvittaessa varmistettava riittävä myöntövaltuus lisätalousarviolla.

Suomen opiskelija-asunnot SOA ry:n puolesta,

Lauri Lehtoruusu
Toiminnanjohtaja